

'The fountainhead' is meeslepende lofzang op de scheppende mens

Beter dan het boek

Sonja de Jong

Jarenlang aasde Ivo van Hove, artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam, op de rechten van 'The fountainhead', het fameuze boek uit 1943 van de tot Amerikaanse genaturaliseerde, van oorsprong Russische schrijfster Ayn Rand (1905-1982). Het blijkt het wachten waard geweest te zijn. Onder zijn regie groeit de confrontatie tussen de compromisloze architect Howard Roark tegenover zijn opportunistische, op roem azende collega Peter Keating, uit tot een meeslepende lofzang op de scheppende mens die zich niets aantrekt van wat zijn omgeving denkt.

Bewerking

Alles klopt in deze voorstelling. Dat is mede te danken aan de bewerking die Koen Tachelet maakte van het dik 700 pagina's tellende boek. Alle tijdgebonden, gedateerde elementen sloopte hij er rigoureus uit om zo de onverwoestbare kern over te houden. In een kille, industriële ruimte vol tekentafels, geluidsapparatuur en zelfs een complete drukpers (decor van Jan Versweyfeld), leidt niets de aandacht af van de boodschap van Rand. Een boodschap – er bestaan slechts twee soorten mensen: scheppers versus parasieten, voorlopers versus de meelopers die

uit angst voor vernieuwing de voorlopers op de brandstapel brengen - waar wellicht wel het een en ander op af te dingen valt. De wereld van Rand is zwart-wit, geen plaats voor nuance. Haar protagonisten, enerzijds Roark die zonder ook maar de geringste concessie te doen zijn eigen weg volgt tegenover Peter Keating die nog nooit een oorspronkelijk idee had en zich met slijmen en konkel en een weg naar de top baant, zijn karikaturen. Maar wel karikaturen waar je voor de duur van het verhaal in gelooft.

Ideale cast

Van Hove zet ze op de planken met een ideale cast. In Ramsey Nasr vond hij de volmaakte Roark. In elk gebaar, ieder woord ademt hij arrogantie, zich niets aantrekkend van wat zijn omgeving van hem denkt, overtuigd van eigen kunnen. Aus Greidanus jr. als de slappe Peter Keating, in alle opzichten Roarks tegenpool, overtuigt al evenzeer. Halina Reijn vertolkt een mooi verscheurde Dominique Francon, geliefde van Roark, Hans Kesting overtuigt als genadeloze krantenmagnaat Gail Wynand. Wie het boek las zal meer moeite hebben met Bart Slegers als de journalist Ellsworth Toohey. Hij is niet de op het oog o zo aardige, sluw manipulerende figuur die Rand hem maakte, 'de ergste van

alle soorten ratten die mogelijk zijn' zoals ze hem typeerde. Slegers' Toohey is te veel een rechttoe-rechtaan rotzak. Naarmate het stuk vordert, doet hij die boeken-Toohey echter vergeten. Het komt niet vaak voor, maar in dit geval is het toneelstuk beter dan het boek. Met deze 'Fountainhead' zetten Van Hove en zijn team een van de beste voorstellingen van dit theaterseizoen neer.

Theater

Voorstelling: The fountainhead, van Ayn Rand, bewerking Koen Tachelet. Door Toneelgroep Amsterdam, regie: Ivo van Hove. Bijgewoond: 15/6, Amsterdam. Nog te zien: Amsterdam van 18 t/m 21/6, 26 t/m 30/8, 2 t/m 6/9, 17 t/m 21/9; Rotterdam 15 en 16/10. Volledige speellijst: www.tga.nl/fountainhead

Halina Reijn en Aus Greidanus jr. in 'The fountainhead'. FOTO JAN VERSWEYVELD